

Устинова І.П., к.ю.н., доцент,
Петренко В.В., Вітер Ю.В., студентки,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПИТАННЯ ФІНАНСОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Одним з видів фінансово-правової відповідальності є відповідальність за порушення бюджетного законодавства. Питання юридичної відповідальності за порушення бюджетного законодавства висвітлюється у фінансово-правовій та управлінській науках. Так, Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко, Н.Ю. Пришва, Є.О. Алісов та І.М. Бондаренко зосереджують увагу на суб'єктах бюджетних правопорушень та заходах, що застосовуються за вчинені правопорушення, проводять огляд видів юридичної відповідальності. Е.С. Дмитренко досліджує юридичний склад правопорушення, яке вчинив суб'єкт фінансового права. У науковій літературі відповідальність за порушення бюджетного законодавства розглядається або в контексті видів юридичної відповідальності - цивільної, дисциплінарної, адміністративної, кримінальної, або як складова фінансової відповідальності. Серед науковців не існує єдиної точки зору щодо такого виду відповідальності, як бюджетна. Зокрема, Ю.В. Другова виокремлює бюджетну відповідальність, зазначаючи, що її існування зумовлене «бурхливим розвитком бюджетного законодавства». Водночас Л.К. Воронова та М.П. Кучерявенко стверджують, що в Конституції України не передбачено бюджетної відповідальності, хоча у ст. 111 Податкового кодексу України йдеться про такий вид юридичної відповідальності, як фінансова, що застосовується у формі штрафних (фінансових) санкцій або пені.

Відповідальність за порушення бюджетного законодавства не чітко визначена у бюджетному законодавстві для кожного учасника бюджетного процесу. У Бюджетному кодексі України необхідно передбачити всі заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, оскільки це базовий нормативно-правовий акт бюджетного права [4].

Правовими підставами притягнення до відповідальності за порушення бюджетного законодавства, встановленими у ст. 116 Бюджетного кодексу України, визнається «порушення учасником бюджетного процесу встановлених цим Кодексом чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання». Е.С. Дмитренко, розглядаючи поняття бюджетного правопорушення, визначає його як «протиправне, винне діяння (дія чи бездіяльність) учасника бюджетного процесу, що призвело до порушення встановленого Бюджетним кодексом,

Кодексом України про адміністративні правопорушення, Кримінальним кодексом, іншими нормативно-правовими актами порядку складання, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звіту про виконання бюджету» [1].

Порушення бюджетного законодавства, вчинене розпорядником чи одержувачем бюджетних коштів, може бути підставою для притягнення до відповідальності згідно із законами України його керівника чи інших відповідальних посадових осіб, залежно від характеру вчинених ними діянь. Залежно від виду та ступеня складності порушення до учасників бюджетного процесу - державних установ згідно з Бюджетним кодексом України можуть застосовуватися такі заходи впливу: попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства, зупинення операцій із бюджетними коштами, призупинення бюджетних асигнувань, зменшення бюджетних асигнувань, повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету, зупинення дії рішення про місцевий бюджет, безспірне вилучення коштів із місцевих бюджетів, інші заходи впливу, які можуть бути визначені законом про Державний бюджет України [2].

Зауважимо, що Л.К. Воронова та М.П. Кучерявенко характеризують заходи впливу як такі, що не можна вважати мірою юридичної відповідальності. На їхню думку, «заходи впливу, швидше, це перелік способів забезпечення належного виконання обов'язків учасником бюджетного процесу».

Отже, автори вважають, що визначення порушень у сфері бюджетного законодавства окреслено у БК України, Кодексі України про адміністративні правопорушення та Кримінальному кодексі України. Порушення бюджетного законодавства має правові наслідки для головних розпорядників бюджетних коштів, які його здійснили, юридична відповідальність настає для посадових осіб, з вини яких це порушення виникло.

Відповідальність за порушення бюджетного законодавства не чітко визначена у бюджетному законодавстві для кожного учасника бюджетного процесу. У Бюджетному кодексі України необхідно передбачити всі заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, оскільки це базовий нормативно-правовий акт бюджетного права.

Література

1. Бюджетний кодекс України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 12.04.2020).
2. Дмитренко Е.С. Фінансове право України. Особлива частина: навч. посіб. Київ: Алерта: КНТ, 2007. 613 с.
3. Іванський А.Й. Фінансово-правова відповідальність: теоретичний аналіз: монографія. Одеса: Юридична література, 2008. 504 с.